

**แนวทางการบริหารจัดการพื้นที่จุดผ่อนปรน (ด้านประเพณี) ชายแดนไทย-ลาว :
กรณีศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี**
**Way of Management Temporarily Permitted Area (Traditional Barrier)
between Thailand and Laos Borders : Case Study of Ubon Ratchathani
Province.**

สุรพล ชาเสน

Surapon Zasen

อาจารย์ สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

Lecturer, of Public Administration Programmes, Faculty of Humanities and Social Sciences,

Ubon Ratchathani Rajabhat University.

Surapon_cream@hotmail.com

Received: October 15, 2019

Revised: December 29, 2019

Accepted: January 20, 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการบริหารจัดการพื้นที่จุดผ่อนปรน (ด้านประเพณี) ชายแดนไทย-ลาว : กรณีศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี มีวัตถุประสงค์คือ 1) เพื่อศึกษาบริบทความเป็นมาเขตพื้นที่จุดผ่อนปรนในจังหวัดอุบลราชธานี 2) เพื่อศึกษาแนวทางและการพัฒนาที่เกิดขึ้นในชุมชนจุดผ่อนปรนในจังหวัดอุบลราชธานี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 28 คน โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกและจัดเวทีระดมสมองแบบสุนทรียสนทนา การวิเคราะห์ข้อมูลเป็นแบบพรรณนาวิเคราะห์วิธี

ผลการวิจัย 1) บริบทความเป็นมาของเขตพื้นที่และวิถีชีวิตของประชาชน พบว่าจุดผ่อนปรนแต่ละจุดมีวิถีชีวิตและความสัมพันธ์แบบเครือญาติ การติดต่อสัมพันธ์แบบเกี้ยวพาราสี การแลกเปลี่ยนเพื่อการดำรงชีพ มีทรัพยากรธรรมชาติและการสืบสานวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณี การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจทำให้เกิดผลกระทบต่องานวิถีชีวิตในด้านปัจจัย 4 ปัจจัยด้านกฎหมาย ปัจจัยด้านวัฒนธรรม และปัจจัยด้านความสัมพันธ์ 2) การพัฒนาพื้นที่จุดผ่อนปรนเป็นตลาดการค้าชายแดน พบว่าจังหวัดอุบลราชธานีมีพื้นที่ที่มีความเชื่อมต่อกับประเทศเพื่อนบ้าน ทำให้พื้นที่ชายแดนเป็นจุดผ่านที่มีกลุ่มคนจำนวนมากสัญจร จึงต้องมีการพัฒนาให้เป็นตลาดการค้าชายแดนเพื่อส่งออกสินค้าเครื่องอุปโภคและบริโภค 3) วิธีการและเงื่อนไขในการใช้พื้นที่ที่รักษาผลประโยชน์ร่วมกันระหว่างประเทศ พบว่ารัฐบาลไทย หน่วยงานท้องถิ่นทั้งภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาชน ควรดำเนินกิจการค้าและธุรกิจระหว่างพรมแดนด้วยการบูรณาการร่วมกันทุกฝ่ายในมิติด้านการพัฒนา มิติด้านความสัมพันธ์ มิติด้านการย้ายถิ่นฐาน และมิติด้านการเคารพกติกาสากล เพื่อให้พลเมืองสำนึกร่วมกันเฝ้าระวังภายใต้กลไกอำนาจรัฐ 4) การกำหนดมาตรการในการแก้ไขปัญหาและเงื่อนไขพื้นที่ชายแดน พบว่าความร่วมมือด้านความมั่นคงเป็นมาตรการสำคัญที่สุดและการบริหาร

จัดการด้านการจัดสรรทรัพยากร การก่อการร้าย อาชญากรรมระหว่างประเทศ การลักลอบนำสิ่งผิดกฎหมาย แรงงานข้ามชาติ ต้องคำนึงถึงความสัมพันธ์ที่ดีทั้งสองประเทศภายใต้กฎหมาย 5) บทบาทและหน้าที่ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ในการจัดระเบียบและกฎหมายในการป้องกันเขตพื้นที่ชายแดน พบว่า สภาพความมั่นคงแห่งชาติ (สมช.) กระทรวงมหาดไทย กระทรวงการคลัง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และภาคประชาชน ต้องให้ความรู้ด้านกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ และประกาศกระทรวงให้แก่ประชาชนทั้งสองประเทศทราบเพื่อจะ使得การทำงานมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: แนวทาง การบริหารพื้นที่ จุดผ่อนปรน ด่านประเพณี

Abstract

The research was studied of way of management on temporarily permitted area (Traditional Barrier) between Thailand and Laos borders : case study of Ubon Ratchathani Province. The study has the two important objectives; they are :1) the study of background of community on temporarily area. 2) the study of a trends and development of community on temporarily permitted area. The simple group consisted 28 numbers of citizen which selected by means of purposive sampling. The researching instrument was composed of interview; brain storming; dialogue and descriptive data analysis.

The research was found as following : 1) a background and a people's way of life along the border was found that there were, any borders and way of life; actually, a necessities to be associated with a relatives, and a cultural and traditional heritage ; a economic changes was affected a four factors to followed with a legal, cultural and relationship dimensions. 2) the development of the temporarily permitted area became a border trade market was found that Ubon Ratchathani connected with a neighbors countries and many people walked and roaming; there were a developing necessary to become a border trade market to exported a consumer goods. 3) a process and area requirement on international mutual interest was found that there were, Thai's government, a necessities to determined and diagnoses by public, private and citizens sectors on a relationship for building a trade and an investment to integrated in a development, relationship, and migration dimensions respectively. 4) a determining measures to solve problems and border conditions was found that a security co-operations the most importance by management In the resource allocation, terrorism, transnational crime, smuggling and cross-state workers with a good relationship under the law. And 5) a roles and responsibilities of government, private and civil sectors in organizing and legislating for preventing a border area was found that an

office of the national security council, ministry of the interior, ministry of finance, and Thai Royal Police to be educated a legal knowledge, order, rules and ministry notification in both countries for working together in security effectively.

Keywords: Way, Management on Area, Temporarily Permitted Area, Traditional Barrier.

บทนำ

ปัจจุบันสภาพปัญหาทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนและสังคมของแต่ละประเทศต้องเผชิญอยู่ส่วนหนึ่ง เกิดขึ้นเพราะอิทธิพลจากปัจจัยภายนอกประเทศที่ข้ามพรมแดนเข้ามา ซึ่งพันวิสัยการควบคุมภายในจะสามารถรักษาความสงบสุขและความเรียบร้อยในสังคมได้ ชายแดนภาคอีสานเป็นพื้นที่ที่มีความหลากหลายของการปฏิสัมพันธ์ของผู้คนที่ข้ามแดนผ่านไประหว่างในลักษณะที่เคลื่อนไหวซับซ้อนเคลื่อนกลับไปด้วยกิจกรรมที่ปรับเปลี่ยนตามบริบท มีทั้งความขัดแย้งแลกเปลี่ยนต่อสู้ต่อรองการสร้างเครือข่ายความสัมพันธ์ในหลายรูปแบบ เพื่อการดำรงชีวิตและผลประโยชน์ที่เชื่อมโยงกับประเด็นปัญหาของอำนาจกระบวนการโลกาภิวัตน์ซึ่งทำให้ทุนผู้คนสินค้าวัฒนธรรมและอื่น ๆ ก้าวข้ามพรมแดนอย่างรวดเร็วเลื่อนไหลไปมาอย่างต่อเนื่องเกิดการพัฒนาศักยภาพในพื้นที่ชายแดนในด้านต่าง ๆ มากมายโดยเฉพาะเศรษฐกิจการค้า การท่องเที่ยว แต่ก็ยังปัญหาเช่นเดียวกัน คือ 1) ปัญหาทัศนคติและค่านิยมด้านเชื้อชาติและชาติพันธุ์ 2) ปัญหาด้านแรงงานข้ามรัฐ 3) ปัญหาด้านความมั่นคง 4) ปัญหาด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและความร่วมมือ 5) ปัญหาด้านการลักลอบนำเข้าสิ่งผิดกฎหมาย 6) ปัญหาด้านสาธารณสุขและโรคติดต่อ 7) ปัญหาด้านการก่ออาชญากรรมข้ามรัฐ 8) ปัญหาด้านกลุ่มอิทธิพลในพื้นที่ชายแดนความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ จึงมีความสำคัญที่จะต้องเป็นปัจจัยที่นำไปสู่องค์การพหุและมุมมองทางประวัติศาสตร์การท่องเที่ยว เศรษฐกิจการค้าและการพัฒนาเชื่อมโยงพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจตะวันออกตะวันตก ฯลฯ มีการกล่าวถึงแรงงานข้ามชาติและการจัดการของรัฐอย่างกว้าง ๆ ยังไม่มีการศึกษาในประเด็นปัญหาดังกล่าวอย่างลึกซึ้งจริงจัง โดยเฉพาะแรงงานข้ามชาติในพื้นที่ชายแดนภาคอีสานจากมุมมองของคนในพื้นที่ ผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นแนวทางในการสร้างการมีส่วนร่วมของแรงงานและฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการแรงงานข้ามชาติในทุกระดับ เพื่อให้การกำหนดนโยบายมีมุมมองที่หลากหลายและสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงให้มากที่สุด รวมทั้งเสริมสร้างความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้านได้ในโอกาสต่อไป แนวคิดหลักที่ใช้เป็นเครื่องกำหนดแนวปฏิบัติระหว่างผู้นำเข้าและส่งออกกับเจ้าหน้าที่รัฐทั้งสองประเทศในอันที่จะดำเนินการตามระเบียบพิธีการศุลกากรรวมทั้งกฎระเบียบที่สอดคล้องกับการนำเข้าส่งออกสินค้าเพื่อให้การเคลื่อนตัวของสินค้าเป็นไปอย่างรวดเร็วเพื่อประโยชน์ของการค้าของผู้ประกอบการ รวมถึงเป็นการส่งเสริมการค้าระหว่างกันให้มีอุปสรรคน้อยที่สุดโดยมีรัฐทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยการความสะดวกหลัก

ปัจจุบันแนวคิดนี้เป็นมาตรฐานและเป็นเป้าหมายที่ประเทศต่าง ๆ พยายามส่งเสริมโดยการลดอุปสรรคทางการค้าให้มากที่สุด เพื่อให้สอดคล้องกับแนวทางการค้าเสรีซึ่งจะทำให้การค้าขายระหว่างคู่ค้าเป็นไปโดยสะดวกรวดเร็ว และจะนำไปสู่ปริมาณการค้าที่ขยายตัวมากขึ้นอย่างไรก็ตามในความเป็นจริงการ

จะอำนวยความสะดวกทางการค้าแต่เพียงอย่างเดียวไม่สามารถทำได้อย่างที่ เนื่องจากกฎหมายและระเบียบของไทยและลาววางอยู่บนฐานคิดของ ความมั่นคงปลอดภัยของประชาชนในประเทศเป็นหลัก ดังนั้นการผ่านเข้าออกของสินค้าบริเวณชายแดนไทยลาวจึงต้องมีการตรวจสอบควบคุมสินค้าที่จะผ่านเข้ามาในราชอาณาจักรว่าจะส่งผลกระทบต่อประเทศและประชาชนมากน้อยเพียงใด นอกจากนี้กฎหมายที่เกี่ยวข้องยังให้อำนาจหลายหน่วยงานในพื้นที่ อาทิ กรมทางหลวง กรมศุลกากร กรมปศุสัตว์ สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา กรมวิชาการเกษตร กรมสรรพสามิต สำนักงานพาณิชย์จังหวัด ตำรวจ สำนักงานตำรวจตรวจคนเข้าเมือง สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด สำนักงานทรัพยากรพิทักษ์สิทธิ ปัญญาในการวินิจฉัยและตรวจสอบสินค้า และคนที่ผ่านเข้าออกราชอาณาจักรความขัดกันระหว่างแนวคิดที่จะอำนวยความสะดวกให้การค้าข้ามแดนมีความสะดวกเร็วมากที่สุด กับแนวคิดที่จะต้องมีการตรวจสอบและควบคุมเพื่อให้เกิดความมั่นคงและปลอดภัยและไม่ขัดกับศีลธรรมอันดีของประชาชนภายในประเทศ จึงนำมาสู่คำถามที่ว่าทำอย่างไรที่จะทำให้แนวคิดหลักทั้งสองวางอยู่บนความสมดุลนั้นคือไม่เป็นการสร้างอุปสรรคทางการค้า ในขณะที่เดียวกันก็เป็นการประกันความมั่นคงปลอดภัยและศีลธรรมอันดีของประชาชนในประเทศไปพร้อม ๆ กัน (อภิสิทธิ์ ศรีศิริ และคณะ, 2553)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบริบทความเป็นมาเขตพื้นที่จุดผ่อนปรนในจังหวัดอุบลราชธานี
2. เพื่อศึกษาแนวทางและการพัฒนาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ชุมชนจุดผ่อนปรนจังหวัดอุบลราชธานี

ความสำคัญของการศึกษาวิจัย

ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้เป็นการสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับแนวทางการบริหารจัดการพื้นที่จุดผ่อนปรน (ด่านประเพณี) ชายแดนไทย-ลาว เพื่อเข้าใจบริบทเขตพื้นที่จุดผ่อนปรนและการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ตลอดจนเพื่อได้แนวทางการบริหารจัดการพื้นที่จุดผ่อนปรน ซึ่งจะทำให้ทั้งหน่วยงานภาครัฐและเอกชน รวมถึงประชาชนในแต่ละพื้นที่รับรู้และปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ และประกาศกระทรวงเพื่อการสัญจรเข้าออกภายในราชอาณาจักรไทยอย่างถูกต้อง

ขอบเขตของการศึกษาวิจัย

กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย เจ้าหน้าที่ของรัฐ 5 คน นักวิชาการ 3 คน ประชาชนทั่วไป 10 คน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 10 คน รวมทั้งหมด 28 คน ได้มาโดยวิธีการแบบเจาะจง (Purposive Simple) ดำเนินการในปีงบประมาณ 2561 ศึกษาในพื้นที่ 4 แห่ง ได้แก่

1. ที่ว่าการอำเภอเขมราฐ (หลังเก่า) อำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี
2. บ้านสองคอนหมู่ที่ 1 ตำบลสองคอน อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี
3. บ้านด่านเก่าหมู่ที่ 1 ตำบลโขงเจียม อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี
4. บ้านหนองแสง (ช่องตาอุ) หมู่ที่ 3 ตำบลโพธิ์งาม อำเภอบุญทรีย จังหวัดอุบลราชธานี

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. การศึกษาสภาพการณ์และสถานการณ์ในบริเวณพื้นที่จุดผ่อนปรนระหว่างจังหวัดอุบลราชธานีกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยวิธีการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพครั้งที่ 2 ด้วยการนำเครื่องมือแบบสัมภาษณ์ที่มีความครอบคลุมถึงแนวทางการบริหารจัดการเขตพื้นที่จุดผ่อนปรน
2. การจัดเวทีสุนทรียสนทนากับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่
3. ศึกษาเขตพื้นที่ต้นแบบที่ได้รับการคัดเลือกโดยการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพซึ่งมีเครื่องมือตามที่กำหนดไว้ พร้อมจัดสนทนากลุ่ม การสัมภาษณ์เชิงลึก และมีการจัดประชุมพื้นที่โดยใช้หลัก PDCA ถอดบทเรียน สรุปวิเคราะห์และแปลผลแบบพรรณนาวิธี

ผลการศึกษาวิจัย

1. บริบทความเป็นมาของพื้นที่และวิถีชีวิตของประชาชนตามแนวชายแดน พบว่า จุดผ่อนปรนแต่ละพื้นที่ของแต่ละอำเภอเริ่มเปิดดำเนินการปี พ.ศ.2535 วิถีชีวิตในอดีตมีความสัมพันธ์แบบเครือญาติ มีการติดต่อในลักษณะเกี่ยวดองเป็นญาติ มีความผูกพัน ไว้วางใจ ช่วยเหลือเกื้อกูลกันตามความเหมาะสม (ฉัตรชัย ประพันธ์วัฒน์, 2561) มีการแลกเปลี่ยนสินค้าเพื่อการดำรงชีวิตไม่เน้นผลกำไร มีวิถีชีวิตด้วยการอาศัยและพึ่งพาทรัพยากรธรรมชาติ มีการสืบสานขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมอย่างต่อเนื่อง และด้วยทรัพยากร ทางธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์เหมาะต่อการเพาะปลูกจึงมีพืชผล ผลผลิตทางการเกษตรสามารถจำหน่ายได้ทุกฤดูกาล ชุมชนมีความเข้มแข็งและมีความเรียบง่ายด้วยยึดคำสอนทางศาสนาในการดำเนินชีวิตด้วยความมีน้ำใจต่อกันให้เกียรติและเคารพซึ่งกันและกัน ในปัจจุบัน พื้นที่ชายแดนเป็นจุดเชื่อมต่อระหว่างประเทศได้รับผลกระทบอย่างรวดเร็วและรุนแรงกว่าพื้นที่อื่น ๆ เพราะเป็นประตูสู่ประเทศเพื่อนบ้านเป็นช่องทางในการแลกเปลี่ยนทางด้านวัฒนธรรม สังคม และเศรษฐกิจ มีความหลากหลายทำให้เกิดผลกระทบต่องานวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในชุมชนและสังคม วิถีชีวิตที่มีความบันเทิงรื่นรมย์ตามกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกาภิวัตน์ วิธีการดำรงชีวิตที่เปลี่ยนไปทำให้ประชาชนในพื้นที่ชายแดนมีหนี้สินเพิ่มมากขึ้น อันเนื่องจากการพนันตามแนวชายแดน การตอบสนองความต้องการพื้นฐานด้วยปัจจัย 4 มีความต้องการเพิ่มมากขึ้น และเกิดภาวะความเสี่ยงทางสังคมและสิ่งแวดล้อม ชุมชนจำเป็นต้องหาแนวทางแก้ไขด้วยวิธีการที่เป็นทางการและวิธีที่ไม่เป็นทางการ ส่วนที่ไม่เป็นทางการอาศัยกลไกของครอบครัวและชุมชนในการอบรมบ่มเพาะและถ่ายทอดขนบธรรมเนียม จารีตประเพณี ฮีตสิบสองและคองสิบสี่ และวัฒนธรรม เพื่อเป็นการย้ำเตือนไม่ดำเนินชีวิตไปทางที่ผิดหลักจารีตและสิ่งที่เคยปฏิบัติสืบ ๆ กันมา ส่วนที่เป็นทางการผ่านชุมชน หน่วยงานรัฐดำเนินการเพื่อให้เป็นไปตามกฎระเบียบ กติกา และกฎหมายซึ่งมีกลไกสำคัญในการปฏิบัติหน้าที่และบังคับใช้กฎหมายของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นส่งผลกระทบต่อ วิถีชีวิตของประชาชนตามแนวชายแดน โดยเฉพาะปัญหาด้านสังคม ได้แก่ การลักลอบขนยาเสพติดข้ามแดน การนำแรงงานเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายการตกอยู่ภายใต้อำนาจการบริโภคนิยมการใช้สินค้าฟุ่มเฟือย การก่ออาชญากรรมข้ามชาติ ความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมด้วย การตัดไม้ที่กฎหมายห้ามตัดเป็นจำนวนมาก การบุกรุกพื้นที่ป่า การทำลายต้นน้ำลำธารทำ

ให้น้ำอุปโภคบริโภคไม่มีคุณภาพและมาตรฐาน การใช้ทรัพยากรดินที่ผิดวิธีด้วยการใช้ปุ๋ยเคมีหรือสารอันตราย การมีขยะและของเสียจำนวนมากไม่มีพื้นที่จัดการ สิ่งเหล่านี้ชี้ให้เห็นว่าพื้นที่ชายแดนกำลังอยู่ในสภาวะที่เปราะบาง ประชาชนกำลังดำเนินวิถีชีวิตอยู่ในความภาวะเสี่ยงทางสังคมเนื่องจากวิถีชีวิตและความสัมพันธ์ในพื้นที่ชายแดนกำลังเปลี่ยนแปลงทิศทาง ทำให้เกิดการปรับตัวและแสวงหาวิธีการที่จะอยู่รอดเนื่องจากความมั่นคงด้านเศรษฐกิจส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนทั้งสองประเทศที่มีชายแดนติดต่อกันโดยตรงและโดยอ้อม

2. การพัฒนาพื้นที่จุดผ่อนปรนกลายเป็นตลาดการค้าชายแดน พบว่าจังหวัดอุบลราชธานีมีพื้นที่ที่เชื่อมต่อกับประเทศเพื่อนบ้านทั้งลาว กัมพูชา และเวียดนาม ทำให้ชายแดนเป็นจุดผ่านของสินค้าและผู้คนหลากหลายเชื้อชาติ การทำความรู้จักเข้าใจพื้นที่มีส่วนสำคัญอย่างมากในการพัฒนาตลาด การค้าชายแดน ซึ่งการเปลี่ยนแปลงนโยบายเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้านดีขึ้น การส่งออกสินค้าและเครื่องอุปโภคบริโภคจากไทยมีมากขึ้นเกิดบริบทสังคมของชุมชนชายแดนไทย-ลาว โดยเฉพาะหลังจากมีการเปิดจุดผ่อนปรนที่ไม่เป็นทางการในปี พ.ศ. 2535 แต่กิจกรรมทางการค้ายังมีความราบรื่น และมีความคึกคักเจริญเติบโตขึ้นตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป โดยเฉพาะการสร้างที่อยู่อาศัยและร้านค้าที่ไม่ถาวร โดยใช้วัสดุในท้องถิ่นและเริ่มปรับปรุงให้ถาวรมากขึ้นด้วยการสร้างเป็นอาคารชั้นเดียว แต่ก็ยังรักษาสภาพวิถีชีวิตแบบดั้งเดิมไม่ละทิ้งวัฒนธรรมเก่า ๆ ที่เคยเกิดขึ้นช่วงรัฐบาลไทยภายใต้การนำของพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ มีนโยบายเปลี่ยนสนามรบเป็นสนามการค้า ทำให้การค้าในประเทศกับประเทศเพื่อนบ้านมีความคล่องตัวมากขึ้น มีการลักลอบนำสินค้าเข้าและออกตลอด ประชาชนทั้งสองฝั่งค้าขายแลกเปลี่ยนสินค้ากันได้ เดินทางไปมาหาสู่กันได้ง่ายและสะดวกสบายขึ้น การท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยวคึกคักขึ้น ในปี พ.ศ. 2540 ไทยประสบปัญหาวิกฤติทางเศรษฐกิจส่งผลกระทบต่อการค้าและธุรกิจในปัจจุบันรัฐบาลของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรีได้เข้ามาบริหารประเทศไทย เมื่อวันที่ 21 สิงหาคม 2557 รัฐบาลมีนโยบายเพิ่มศักยภาพทางเศรษฐกิจสร้างพื้นฐานเศรษฐกิจให้ขยายตัวได้อย่างต่อเนื่องและมั่นคง ลดอุปสรรคการส่งออกให้เกิดความคล่องตัว ลดขั้นตอนด้านธุรการและเอกสารอื่น ๆ ที่จะช่วยให้ระบบการส่งสินค้าเร็วขึ้น พร้อมทั้งแสวงหาตลาดที่มีศักยภาพเพื่อขยายฐานการส่งออกซึ่งครอบคลุมถึงการค้าชายแดนกลุ่มจังหวัด ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ประกอบด้วยกลุ่มจังหวัดราชธานีเจริญศรีโสธร (จังหวัดอุบลราชธานี จังหวัดอำนาจเจริญ จังหวัดศรีสะเกษ จังหวัดยโสธร) โดยกำหนดให้จังหวัดอุบลราชธานีเป็นศูนย์กลางการบริหารกลุ่มจังหวัด กำหนดวิสัยทัศน์ในปี 2558-2561 เป็น “ข้าวหอมมะลิเป็นเลิศ การท่องเที่ยวและการค้าชายแดนได้มาตรฐานสากล” (อมรพงศ์ ชาเสน, 2561)

ชุมชนในพื้นที่จุดผ่อนปรนจะต้องมีความเข้มแข็ง ช่วยเหลือซึ่งกันและกันมีความรักสามัคคีต่อกันด้วยการสร้างความร่วมมือเกี่ยวกับนโยบายและข้อตกลงพื้นที่ชายแดน เพื่อมิให้การดำเนินการด้านการค้าชายแดนบริเวณจุดผ่อนปรนขาดความต่อเนื่อง ทั้งระบบโครงสร้างพื้นฐานที่เพียงพอ เพื่อให้การดำเนินการค้าที่เป็นระบบที่มีประสิทธิภาพ และควบคู่ไปกับการส่งเสริมสนับสนุนการท่องเที่ยวด้านวัฒนธรรม อันเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น พร้อมทั้งสร้างความร่วมมือในระดับจังหวัด ระดับอำเภอ ระดับท้องถิ่นและระดับชุมชนทำให้ประชาชนสามารถพัฒนาการค้าชายแดนในจุดผ่อนปรนให้มีความมั่นคงและยั่งยืน โดยเฉพาะการค้าตลาดชุมชนในพื้นที่จุดผ่อนปรนด้วยการมาขายผักพื้นบ้านและอาหารจากป่า ได้แก่ กุ้งก้ามกราม อัง

งู หนู กบ เขียด ปู บ้าง ผักหวาน ดอกกระเจียว หวาย หน่อไม้ เห็ด ให้กับลูกค้าคนไทย สร้างรายได้ให้ตน และเพื่อนผู้ค้าจากฝั่งลาว ตรงกับความต้องการของชุมชน ที่หวังสร้างตลาดแลกเปลี่ยนสินค้าอุปโภคบริโภค และสินค้าเกษตรปลอดสารพิษเพื่อสุขภาพ โดยเฉพาะชายแดนติดต่อกับลาว เอื้อประโยชน์ต่อการค้าเสรีที่เปิดโอกาสให้ผู้คนและสินค้าข้ามแดนในจังหวัดอุบลราชธานีได้ผ่านทางด่านประเพณี ด่านผ่อนปรน และด่านพรมแดนสากล เนื่องจากด่านทางการที่ช่องเม็กไม่ยืดหยุ่นแก่ผู้ค้ารายย่อยและชาวบ้านที่เคยข้ามไปมาหาสู่กันมานาน ส่งผลให้การค้าของคนพื้นที่ชายแดนดั้งเดิมซบเซาลง ไม่สิ้นไหลเทากลุ่มทุนค้าข้ามชาติขนาดใหญ่ จำเป็นต้องปรับแก้เงื่อนไขให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตและความต้องการของชุมชนและการทำตลาดนัดชุมชนขึ้นมาเป็นที่แลกเปลี่ยนสินค้า การส่งเสริมให้คนในชุมชนกินอาหารท้องถิ่น ปลอดภัยไม่มีสารพิษ ฝั่งไทยลาวใครมีจะเอามาขาย เป็นการค้าเอื้ออาทรกันของคนสองฝั่ง เชื่อได้ไว้วางใจกันนำอาหารพื้นบ้านและสินค้าพื้นสมัยวางขายในตลาดชุมชนริมโขง และการค้าขายกันฉันท์เครือญาติและเป็นตลาดเอื้ออาทรสำหรับคนสองฝั่งโขง ถือเป็นนโยบายสำคัญในการส่งเสริมเพื่อประโยชน์ในทางเศรษฐกิจและความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนของทั้งสองประเทศ จึงทำให้การค้าชายแดนมีบทบาทสำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศไทย

3. วิธีการและเงื่อนไขในการใช้พื้นที่เพื่อรักษาผลประโยชน์ร่วมกันระหว่างประเทศ พบว่ารัฐบาลไทย หน่วยงานในท้องถิ่นทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนมีความจำเป็นจะต้องสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้านทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม เพราะจะทำให้สามารถทำการค้าและธุรกิจระหว่างพรมแดนมีช่องทางการค้าชายแดนระหว่างกัน โดยมีทั้งจุดผ่านแดนถาวร จุดผ่านแดนชั่วคราว และจุดผ่อนปรนกระจายอยู่ในจังหวัดชายแดน ทั่วประเทศ และฝ่ายปกครองอำเภอ กระทรวงมหาดไทยมีอำนาจหน้าที่และบทบาทในการดำเนินการออกหนังสือ ผ่านแดนชั่วคราวให้แก่คนไทยกรณีเดินทางไปยังลาวสามารถใช้ได้ 1 วัน ใช้แจ้งการออก-เข้าเมือง มีเจ้าหน้าที่อำนวยความสะดวกให้คำแนะนำ ส่วนประชาชนจากลาวก็จะต้องมีใบผ่านแดนแจ้งการเข้า-ออก เช่นกัน ซึ่งอยู่ในประเทศไทยได้ 3 วัน 2 คืน ผู้ค้าขายและทำธุรกิจบริเวณเขตพื้นที่จุดผ่อนปรนสามารถดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ที่จุดผ่อนปรนได้ แต่ละแห่งมีวันเวลาเปิดทำการวันต่างกันคือ เปิดวันจันทร์ถึงวันศุกร์บ้าง วันจันทร์วันพุธวันศุกร์บ้าง วันพฤหัสบดีวันเดียวบ้าง เวลา 06.00-18.00 น. บ้าง เวลา 08.00-15.00 น. บ้าง โดยแจ้งต่อเจ้าหน้าที่ขอรับบัตรอนุญาต แล้วต้องอยู่ในความดูแลของเจ้าหน้าที่ตำรวจตรวจคนเข้าเมือง มีหน่วยงานที่ต้องรับผิดชอบร่วมกันหลายหน่วยงาน ทำงานแบบบูรณาการ ได้แก่ (1) สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง (ตม.) ดูแลด้านการอนุญาตเข้าและออกทั้งชั่วคราวและถาวร ซึ่งเป็นแนวทางการสนับสนุนหรือเชื่อมโยงการควบคุม (2) กรมการปกครอง ดูแลด้านทะเบียนราษฎร และกรณีจัดทำบัตรผ่านแดนคนไทย (3) ตำรวจภูธร ตำรวจตระเวนชายแดน (ตชด.) อาสาสมัครรักษาดินแดน (อส.) ดูแลด้านการตรวจบุคคลและมาตรการทางกฎหมาย เพื่อเป็นสนับสนุนการควบคุมคนต่างด้าว (4) การสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับจุดผ่านแดนกับบทบาทของเจ้าหน้าที่เรื่องจุดผ่านแดน 5 ลักษณะ คือ 1) จุดผ่านแดนถาวร 2) จุดผ่านแดนชั่วคราว 3) จุดผ่อนปรนเพื่อการค้า 4) ช่องทางตามกฎหมาย และ 5) ช่องทางธรรมชาติ โดยเฉพาะจุดผ่านแดนชั่วคราวที่เปิดเป็นการเฉพาะกิจเหตุฉุกเฉินจำเป็นเท่านั้น ไม่เกี่ยวข้องกับการค้า ไม่มีจุดผ่านแดนประเภทอื่น หรือมีแต่ไม่สามารถใช้หรือไม่เหมาะกับการใช้ เมื่อครบกำหนดเวลาหรือบรรลุวัตถุประสงค์เฉพาะแล้วจะปิดจุดผ่านแดนชั่วคราวทันที การเปิดปิดจุดผ่านแดนเป็นอำนาจของผู้ว่าราชการจังหวัดโดย

ความเห็นชอบของกระทรวงมหาดไทย ซึ่งจะต้องนำเสนอคณะอนุกรรมการพิจารณาการเปิดจุดผ่านแดน สภาความมั่นคงแห่งชาติก่อน เพื่อพิจารณาให้รอบคอบ โดยเฉพาะสถานการณ์บริเวณชายแดนที่มีปัญหาการปะทะกันของกองกำลัง/สถานการณ์การสู้รบในประเทศเพื่อนบ้าน สิ่งที่ต้องสร้างเพื่อรักษาผลประโยชน์ระหว่างประเทศ ได้แก่ 1) บริบททางสังคมและการพัฒนาที่เชื่อมโยงในมิติของเวลาและพื้นที่ 2) ความสัมพันธ์ของผู้คนที่ผูกโยงกับพื้นที่และอาณาเขตที่ถูกจำกัดด้วยพรมแดน 3) ความผสมกลมกลืนทางเชื้อชาติและวัฒนธรรม 4) การขยายตัวของเศรษฐกิจภาคบริการและการท่องเที่ยว 5) การย้ายถิ่นฐาน 6) ทรัพยากรบุคคลและทรัพยากรสิ่งแวดล้อม 7) อิทธิพลและผลกระทบของโลกาภิวัตน์กับท้องถิ่นต่อปรากฏการณ์ที่สัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงบริบททางสังคม วัฒนธรรมและการพัฒนา 8) การยอมรับและการเคารพในความแตกต่างของวิถีชีวิตของผู้คนในสังคมระหว่างประเทศ 9) นโยบายสาธารณะของรัฐแต่ละประเทศต้องส่งเสริมการเมืองแบบบูรณาการโดยทุกภาคส่วนจะต้องมีส่วนร่วมรับผิดชอบเพื่อให้ประชาชนมีจิตสำนึกแห่งพลเมือง และ 10) การเคารพกติกาสากล หลักสิทธิมนุษยชน กฎหมายภายในประเทศ และกฎหมายระหว่างประเทศอย่างเคร่งครัดรัดกุมและเหมาะสมตามสถานะของสิทธิและเสรีภาพอันพึงมีพึงได้ สิ่งที่ต้องเฝ้าระวังคือพื้นที่ชายแดนยังคงมีสถานการณ์ที่อาจส่งผลกระทบต่อความมั่นคงได้เสมอ ๆ เพราะอยู่ใกล้อำนาจรัฐ การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว และมีความหลากหลายทางวัฒนธรรมจึงเป็นพื้นที่เสี่ยงต่อปัญหาต่าง ๆ (อมรพงศ์ ชาแสน, 2561)

4. การกำหนดมาตรการในการแก้ไขปัญหาและเงื่อนไขพื้นที่ชายแดนร่วมกัน พบว่าการจัดระเบียบ สังคมเพื่อสร้างความมั่นคงและกระบวนการแสวงหาผลประโยชน์ ส่งผลกระทบต่อวิถีการดำรงชีพของประชาชนผู้อาศัยอยู่ตามแนวชายแดน เนื่องจากทำให้บุคคลบางประเทศหรือกลุ่มชนบางกลุ่มไม่สามารถเข้าถึงทรัพยากรกลไกทางเศรษฐกิจ การเมืองและวัฒนธรรม ให้ดำรงชีวิตและสร้างวิถีชีวิตที่อยู่รอดมั่นคงด้วยตนเองได้ แต่ยังมีผลกระทบคือ กระบวนการลงทุนและใช้แรงงานในด้านเศรษฐกิจ อาชญากรรมทั้งภายในและภายนอกประเทศที่มีพรมแดนติดต่อกัน ทำให้เกิดการคอร์รัปชัน ธุรกิจผิดกฎหมายแล้วทำให้เป็นรายได้ถูกกฎหมายด้วยวิธีการฟอกเงินผ่านเศรษฐกิจโลกาภิวัตน์อาศัยโครงข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งส่วนใหญ่รัฐไม่อาจควบคุมได้ เนื่องจากผลลัพธ์และเงื่อนไขของสังคมสมัยใหม่มีการแผ่ขยายครอบคลุมไปทุกมิติของวิถีชีวิตของมนุษย์ รวมถึงกระบวนการทัศน์ในการมองชีวิตและโลก การแสวงหาความรู้ ระบบการจัดการทรัพยากร การจัดการธรรมชาติ การจัดการสังคมและทรัพยากรมนุษย์ ทำให้การตัดสินใจ การกระทำ และเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ณ มุมใดมุมหนึ่งในโลกอาจส่งผลกระทบอย่างเข้มข้นต่ออีกชีวิตหนึ่งได้แทบจะในทันที จำเป็นจะต้องมีกระบวนการจัดสรร ควบคุม และใช้ทรัพยากรด้วย การระวังเชิงรับและจัดการเชิงรุกซึ่งอาจจะส่งผลกระทบต่อการตัดสินใจ การกระทำ และกระบวนการต่าง ๆ ของแต่ละจารีต แต่สิ่งที่สังคมสมัยใหม่ได้สร้างผลผลิต โอกาส และความสามารถอย่างใหม่ให้แก่มนุษย์มากมายมหาศาล แต่ในสถานะสะท้อนกลับภายใต้เงื่อนไขสมัยใหม่มีความครอบคลุมและศักยภาพสูงขึ้นทำให้การตัดสินใจ การกระทำ กระบวนการและผลลัพธ์มีผลรวดเร็ว เฉียบขาด รุนแรงกว้างขวางอย่างยิ่ง ทำให้เกิดจิตภาวะเสื่อมปัญหาสิ่งแวดล้อมความเสื่อมโทรมของระบบนิเวศ ความอ่อนไหวทางเศรษฐกิจ วิกฤตเศรษฐกิจ ความผันผวนและวิกฤต ด้านพลังงาน ความตื่นตระหนกทางสังคม อาวุธนิวเคลียร์ อาวุธทางเคมีและชีวภาพ การก่อการร้าย การแบ่งแยกดินแดน อาชญากรรมไร้พรมแดน บ่อนการพนันชายแดน การฟอกเงิน

การลักลอบนำสินค้าผิดกฎหมายการลักลอบเข้าเมืองผิดกฎหมาย แรงงานข้ามชาติ แหล่งหลบซ่อนของอาชญากร โรคระบาดใหม่ที่แพร่ กระจายอย่างรวดเร็ว และ การบริหารจัดการและจัดสรรทรัพยากรในพื้นที่ไม่เพียงพอต่อความต้องการเพราะมีประชากรแฝงเข้ามาร่วมใช้ทรัพยากร ทำให้ไม่เพียงพอและเกิดความทุกข์โศกบางประเภทรวมถึงระบบบริการด้านการสาธารณสุข การทำลายระบบนิเวศที่ชุมชนเคยรักษาไว้ทำให้ความเป็นรัฐและอาณาเขตส่งผลกระทบต่อท้องถิ่นและพื้นที่ชายแดนมี ความชัดเจน แต่ต้องคำนึงถึงหลักมนุษยธรรมมากกว่าคำนึงถึงบทบาทหน้าที่หรืออำนาจตามกฎหมายและความสัมพันธ์ที่กระหว่างผู้นำในระดับท้องถิ่นของทั้งสองประเทศในการประสานงานและการทำงานร่วมกัน ตามกฎหมาย ความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านจึงเป็นลักษณะของการให้ความช่วยเหลือมากกว่าการร่วมมือการตรวจตราบุคคลเข้าออกทุกคนต้องเสมอภาค ไม่เลือกปฏิบัติ ต้องมีการปรับปรุงกฎหมายให้ทันสมัยสอดคล้องกับสภาพพื้นที่ รวมทั้งจะต้องควบคุมเจ้าหน้าที่ให้บังคับใช้กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (พุ่มศักดิ์ ทองศรี, 2561)

5. บทบาทและหน้าที่ของภาครัฐ เอกชนและภาคประชาชนในการจัดระเบียบและกฎหมายในการป้องกันเขตพื้นที่ชายแดน พบว่าสภาพความมั่นคงแห่งชาติ กระทรวงกลาโหม (ทหารและอาสาทหารพราน) กระทรวงมหาดไทย (ผู้ตรวจการกระทรวง ผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอ ปลัดอำเภอ) กระทรวงการคลัง (ด้านศุลกากร) สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (ตำรวจตรวจคนเข้าเมือง) ตำรวจน้ำ ตำรวจทางหลวง จำเป็นต้องช่วยเหลือและส่งเสริมให้ประชาชนในกลุ่มพื้นที่ชายแดนจุดผ่อนปรนเข้าใจ เข้าถึงและพัฒนาศักยภาพด้วยการให้ความรู้ด้านกฎหมายระเบียบข้อบังคับ ประกาศกระทรวงของทางราชการด้วยการทำเป็นคู่มือเอกสารและคู่มืออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อให้เอื้ออำนวยต่อการปฏิบัติหน้าที่ของภาครัฐ และการปฏิบัติตามของประชาชนอย่างเป็นระบบ มีประสิทธิภาพ และมีประสิทธิผลควบคู่ไป การส่งเสริมการท่องเที่ยวด้านวัฒนธรรมอันเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นให้มีความมั่นคงและยั่งยืน (ปัญญา เศรษฐธรรม, 2561) และต้องคำนึงถึงด้านความพร้อมของทรัพยากรมนุษย์ ด้านเทคโนโลยี ด้านการค้าชายแดน ด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมืองและค่านิยมสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อเป็นทิศทางการพัฒนาในอนาคตแต่การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนและผู้นำท้องถิ่นยังมีความสำคัญและจำเป็นที่จะต้องพิจารณาพิเศษ เพราะเป็นปัจจัยที่มีผลกระทบต่อชุมชนและองค์การในการปรับเปลี่ยนทัศนคติ ค่านิยมพฤติกรรมและความเชื่อของบุคคลในเขตภูมิศาสตร์พื้นที่จุดผ่อนปรนต่าง ๆ ซึ่งอิทธิพลของปัจจัยเหล่านี้จะมีส่วนคล้ายคลึงและแตกต่างกันในแต่ละประเทศที่มีพื้นที่ชายแดนติดต่อกัน โดยเฉพาะลักษณะทางวัฒนธรรม ความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างอำนาจแบบพลาณาภาพซึ่งจะมีอิทธิพลต่อขอบเขตอำนาจรัฐ ระเบียบวิธีปฏิบัติและการดำเนินการตามบทบาทและหน้าที่ลักษณะต่าง ๆ จะต้องใช้ความสุชุมและระมัดระวังมิให้เกิดข้อผิดพลาด แนวทางการบริหารจัดการจุดผ่อนปรนชายแดนเพื่อรองรับการค้าและการท่องเที่ยวเพื่อช่วยกระตุ้นให้เกิดการค้าและการบริการของประชาชนทั้งสองประเทศ ด้วยการสร้างฐานพื้นที่และคุณภาพชีวิตตามวิถีของคนชายแดน พื้นที่จุดผ่อนปรนของอุบลราชธานี เป็นพื้นที่ชายแดนติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้านคือ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวและราชอาณาจักรกัมพูชา การก่อสร้างหรือดำเนินการใด ๆ บริเวณจุดผ่านแดนให้ระมัดระวังมิให้เกิดผลกระทบต่อสันปันน้ำและหลักเขตแดน ให้ส่วนราชการที่รับผิดชอบปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 12 ตุลาคม 2542 และมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 10 พฤษภาคม 2548 อย่างเคร่งครัด และในบางกรณีของพื้นที่จุดผ่อนปรนได้มีคำสั่งให้ปิดทำข้ามประเพณีแล้ว

หลายจุดในเขตรับผิดชอบ ด้วยความร่วมมือกับตำรวจ ทหาร และฝ่ายความมั่นคง โดยจะมีการผ่อนปรนให้ข้ามแม่น้ำโขงเข้ามาได้เฉพาะวันที่มีตลาดนัดตามหมู่บ้านเท่านั้น และมีให้ผ่านเข้าไปยังชั้นในอย่างเด็ดขาดให้จำกัดอยู่ในเขตของหมู่บ้าน หากฝ่าฝืนถือว่าผิดกฎหมาย อำเภอยะรังร่วมกับเจ้าหน้าที่ด่านตรวจคนเข้าเมืองเขมราฐ ออกตรวจตราการข้ามไปมาของประชาชนชาวไทยและลาวที่บริเวณจุดผ่อนปรนทางการทำข้ามแม่น้ำโขงหน้าเทศบาลตำบลเขมราฐ อำเภอยะรัง หลังจากที่ยานายอำเภอยะรังได้มีคำสั่งประกาศปิดทำข้ามประเพณีแม่น้ำโขงที่อยู่ในเขตรับผิดชอบหลายจุด พบว่าผู้สัญจรไปมาได้ถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัด มีการข้ามมาซื้อสินค้าตามปกติ ยังไม่พบสิ่งผิดกฎหมายเล็ดลอดเข้ามา ซึ่งคำสั่งนี้เริ่มมีผลบังคับใช้ในวันที่ 1 ตุลาคม-31 ธันวาคม 2560 เป็นการนำร่องการสกัดกั้นสิ่งผิดกฎหมาย ได้แก่ ยาเสพติดให้โทษการลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย การลักลอบนำไม้พะยุงออกนอกราชอาณาจักร และอื่น ๆ (พงษ์พิทักษ์ ระถาวนิษฐ์, 2561) หากชาวลาวต้องการเข้ามาแลกเปลี่ยนสินค้าหรือธุระอื่น ๆ สามารถเข้ามาได้โดยผ่านเข้ามาที่จุดผ่อนปรนทางการค้าผ่านขั้นตอนของตรวจคนเข้าเมืองหรือด่านศุลกากร ซึ่งมีเจ้าหน้าที่บริการตามปกติทุกวันเวลาราชการ และนายอำเภอยะรังกล่าวถึงเหตุผลที่ต้องปิดหรือลดทำข้ามแม่น้ำโขงหรือทำข้ามประเพณีบางจุดเช่นนี้ เพราะพื้นที่ชายแดนจุดผ่อนปรนริมแม่น้ำโขงนี้มีผ่านมามีสถิติการจับกุม และตรวจยึดสิ่งผิดกฎหมายได้หลายอย่างและบ่อย ให้ข้ามตามช่องทางที่กำหนดเท่านั้นโดยให้ผ่านขั้นตอนของด่านตรวจคนเข้าเมืองอย่างถูกต้อง จะทดลองดู 3 เดือนเป็นการนำร่องเพื่อประเมินผลการปฏิบัติต่อไป จุดอื่น ๆ ก็มีชุดสืบสวน สภ. สถานีตำรวจภูธร ตำรวจตระเวนชายแดน หน่วยเรือรักษาความสงบเรียบร้อยตามลำน้ำโขง (นรข.เขตอุบลราชธานี) ตำรวจน้ำ กองร้อยอาสาสมัครชาติดินแดน ฝ่ายปกครองและหน่วยงานความมั่นคงในพื้นที่ ร่วมกันตรวจค้นบุคคลเพื่อป้องกันและปราบปรามยาเสพติดและสิ่งผิดกฎหมาย ของชาวลาวที่เดินทางมาตลาดแต่ละวัน ณ บริเวณจุดผ่อนปรน (ด่านประเพณี) ซึ่งจากการตรวจค้นดังกล่าวเหตุการณ์ทั่วไปปกติไม่พบสิ่งผิดกฎหมาย แต่การสร้างระบบการบริหารจัดการของรัฐในพื้นที่ชายแดนให้เกิดประสิทธิภาพเป็นภาระที่รัฐต้องให้ความสำคัญ จุดผ่อนปรนถือเป็นปรากฏการณ์แรกใน การสกัดกั้นปัญหากระทบต่อความมั่นคงของรัฐและประชาชน เพื่อรักษาความมั่นคงของประเทศภายใต้นโยบายความมั่นคงของชาติที่เรียกว่า “ยุทธศาสตร์ความมั่นคงชายแดน” เพื่อปกป้องคุ้มครองและเฝ้าระวังตามพื้นที่จุดผ่อนปรนจึงมีหน่วยงานภาครัฐร่วมกันบูรณาการร่วมกันปฏิบัติการ

อภิปรายผลการวิจัย

1. บริบทความเป็นมาของพื้นที่และวิถีชีวิตของประชาชนตามแนวชายแดน พบว่าพื้นที่จุดผ่อนปรน แต่ละแห่งจะติดริมแม่น้ำโขง บางพื้นที่มีดินแดนติดกับประเทศไทย อาจมีความลำบากในเรื่องการสัญจรข้ามแดนส่วนความร่วมมือระหว่างประเทศหรือการทำข้อตกลงระหว่างเมืองคู่แฝดก็มีประโยชน์ต่อท้องถิ่นที่มีอาณาเขตติดกับประเทศเพื่อนบ้าน เพราะจะมีความสะดวกต่อการข้ามแดนเข้าออกทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ แต่ก็จะต้องอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของเจ้าหน้าที่ของทั้งสองฝ่ายที่เกี่ยวข้องเพราะจะต้องอาศัยปัจจัยด้านการเมือง ปัจจัยด้านกฎหมาย ปัจจัยด้านสังคมและวัฒนธรรม ปัจจัยด้านความสัมพันธ์ สอดคล้องกับ มธุรดา สมัยกุล (2557) ที่ศึกษาพบว่า การค้าชายแดนไทย-กัมพูชามีสินค้าที่หลากหลายตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคได้เป็นอย่างดี ส่วนความพร้อมของประชาชนทั้ง

สองฝั่งมี การตระหนักรู้ต่อการเป็นประชาคมอาเซียนด้วยดี สภาพแวดล้อมก็มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดความเข้มแข็งของผู้ประกอบการและด้วยศักยภาพที่อยู่ต่อการแข่งขัน และแนวทางการพัฒนา รัฐบาลควรดำเนินการโดยนโยบายที่เป็นมิตรกับประเทศคู่ค้าเพื่อเพิ่มมูลค่าด้วยการจัดระเบียบและสิ่งอำนวยความสะดวกให้เพียงพอต่อความต้องการ โดยเฉพาะปัจจัยต่าง ๆ ที่ต้องร่วมกันดำเนินการคือ 1) ปัจจัยด้านการเมืองและกฎหมาย 2) ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ 3) ปัจจัยด้านสังคมและวัฒนธรรม 4) ปัจจัยด้านเทคโนโลยี จะต้องมีการปรับปรุงและเปลี่ยนเพื่อให้มีความทันสมัยต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป และวิถีชีวิตมีความสัมพันธ์แบบเครือข่าย ผูกเสี่ยวเกี่ยวข้อง เกื้อกูลกันตามความเหมาะสม มีการแลกเปลี่ยนที่เป็นไปเพื่อการดำรงชีพที่ไม่เกิดผลกำไรมากนัก เพราะทั้งสองฝั่งต่างก็มีวิถีชีวิตที่พึ่งพาอาศัยทรัพยากรธรรมชาติ

2. การพัฒนาพื้นที่จุดผ่อนปรนกลายเป็นตลาดการค้าชายแดน พบว่าการดำเนินการของภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนมีการประสานงานระหว่างเมืองคู่แฝดกับประเทศเพื่อนบ้านเพื่อเจรจาศึกษา และวางยุทธศาสตร์ให้ชุมชนพื้นที่จุดผ่อนปรนมีความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจ ช่วยเหลือซึ่งกันและกันด้วยการ สร้างความร่วมมือเกี่ยวกับนโยบายและข้อตกลงพื้นที่ชายแดนในด้านการค้าและการลงทุนเพื่อสร้างตลาด การค้าชายแดนที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลควบคู่ไปกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมซึ่งเป็นเอกลักษณ์ ของท้องถิ่น สอดคล้องกับ รัชชชัย ค่ายอด (2558) ที่ศึกษาเรื่องจุดผ่อนปรนการค้าชายแดนกับการเตรียม ความพร้อมเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน (AEC) : กรณีศึกษาจุดผ่อนปรนการค้าชายแดน อำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า ปัญหาและอุปสรรค การดำเนินการค้าตามจุดผ่อนปรนชายแดน ได้แก่ 1) ด้านงบประมาณในการลงทุน 2) ความรู้ความเข้าใจของผู้ประกอบการ 3) ด้านการขนส่งสินค้า 4) ด้านความร่วมมือและการมีส่วนร่วมภาครัฐและเอกชนต่อการพัฒนาการค้าชายแดน 5) ด้านข้อมูลเรื่องของการค้าชายแดน และ 6) ด้านความคาดหวังของประชาชนต่อบทบาทของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อการ ส่งเสริมการค้าชายแดน ซึ่งยังขาดความพร้อมอีกหลายด้านด้วยกันที่จะเตรียมการเพื่อเป็นจุดผ่อนปรนถาวรต่อไป

3. วิธีการและเงื่อนไขในการใช้พื้นที่เพื่อรักษาผลประโยชน์ร่วมกันระหว่างประเทศ พบว่า ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนจะต้องใช้ความระมัดระวังในการดูแลและรับผิดชอบร่วมกันต่อการ คอยอำนวยความสะดวกและช่วยเหลือให้คำแนะนำต่าง ๆ แก่ประชาชนจากประเทศเพื่อนบ้าน ทั้งในด้านความสัมพันธ์ ด้านกฎหมาย ด้านอาณาเขต ด้านเชื้อชาติ ด้านบริการและการท่องเที่ยว ด้านการ ย้ายถิ่นฐาน ด้านทรัพยากรสิ่งแวดล้อม ด้านอิทธิพลและโลกาภิวัตน์ และด้านนโยบายสาธารณะ สอดคล้อง กับ ศุภชัย วรรณเลิศสกุล (2558) ที่ศึกษาเรื่องข้อพิจารณาตามกฎหมายในการจัดพื้นที่ตลาดการค้าชายแดน ช่องตาอุขององค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์งาม อำเภอขุนทริก จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า ช่องตาอุเป็นเขต ความรับผิดชอบของเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าบุณฑริก-ยอดมน สำนักพื้นที่อนุรักษ์ที่ 9 จังหวัดอุบลราชธานี กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เนื่องจากถูก ประกาศให้เป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าและยังเป็นเขตป่าสงวนแห่งชาติ การดำเนินการใด ๆ ต้องเป็นไปตาม ระเบียบอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่า และพันธุ์พืช ว่าด้วยการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขในการใช้ พื้นที่ในการปฏิบัติงาน หรือองค์การของรัฐภายในเขตป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ.2546

4. การกำหนดมาตรการในการแก้ไขปัญหาและเงื่อนไขพื้นที่ชายแดนร่วมกัน พบว่าความร่วมมือด้านความมั่นคงถือเป็นมาตรการที่สำคัญที่สุด เพราะเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการในด้านการจัดสรรทรัพยากร การแบ่งแยกดินแดน การก่อการร้าย อาชญากรรมระหว่างประเทศ การลักลอบนำสิ่งผิดกฎหมาย แรงงานข้ามชาติ โดยต้องคำนึงถึงความสัมพันธ์ที่ีระหว่างผู้นำเมืองคู่แฝดระดับท้องถิ่นของทั้งสองประเทศในการประสานงานและทำงานร่วมกันตามที่กฎหมายได้ให้อำนาจสอดคล้องกับ นวรัตน์ นิธิชัยอนันต์ (2556) ที่ศึกษาเรื่องการค้าชายแดนบริเวณจุดผ่อนปรนทางการค้าช่องกร่างระหว่างจังหวัดสุรินทร์ ประเทศไทย และจังหวัดอุดรธานี ประเทศกัมพูชา พบว่า ศักยภาพการค้าชายแดนบริเวณจุดผ่อนปรนทางการค้าช่องกร่างด้วยสภาพทางภูมิศาสตร์ที่มีพรมแดนติดต่อกันที่เอื้อต่อการค้าชายแดน สามารถเชื่อมโยงเส้นทางการค้า การคมนาคม และการท่องเที่ยวระหว่างไทยกับกัมพูชาได้ ด้านเศรษฐกิจประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้น การค้าการลงทุนเพิ่มขึ้น มีการขยายตัวทางการค้ามากขึ้น ชุมชนก็มีความเข้มแข็งมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีความสามัคคีกัน รู้จักกันมากขึ้น มีสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวย แต่มีปัญหาเกี่ยวกับความร่วมมือด้านนโยบายและข้อตกลงทางการค้าและความไม่สงบตามแนวชายแดนส่งผลต่อการค้าชายแดนบริเวณจุดผ่อนปรนทางการค้าช่องกร่าง ขาดความต่อเนื่องทางการค้า รัฐควรส่งเสริมและผลักดันการค้าชายแดนอย่างเป็นรูปธรรมทั้งระบบโครงสร้างพื้นฐาน การดำเนินกิจกรรมทางการค้าอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ ควบคู่ไปกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวด้านวัฒนธรรมอันเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น พร้อมทั้งสร้างความร่วมมือในระดับอำเภอ ระดับท้องถิ่นและประชาชนในการพัฒนาชายแดนบริเวณจุดผ่อนปรนช่องกร่างให้มีความมั่นคงและยั่งยืน

5. บทบาทและหน้าที่ของภาครัฐ เอกชนและภาคประชาชนในการจัดระเบียบและกฎหมายในการป้องกันเขตพื้นที่ชายแดน พบว่า สภาพความมั่นคงแห่งชาติ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงการคลัง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ จำเป็นจะต้องให้ความรู้และทำความเข้าใจด้านกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับและประกาศกระทรวงให้ประชาชนของทั้งสองประเทศที่มีชายแดนติดกันรับทราบ เป็นการอำนวยความสะดวกให้การปฏิบัติหน้าที่ของภาครัฐและ การปฏิบัติตามของประชาชนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพทำให้พื้นที่จุดผ่อนปรนมีความมั่นคงและยั่งยืน สอดคล้องกับ พงษ์ศิริ จิตบาน (2559) ที่ศึกษาวิจัยเรื่องปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับระบบการบริหารจัดการอุทยานแห่งชาติในประเทศไทย พบว่า 1) ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการกำหนดเขตอุทยาน 2) ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการกำหนดแผนในการบริหารจัดการอุทยาน 3) ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับขาดการมีส่วนร่วมของประชาชนในระบบการบริหารจัดการอุทยานแห่งชาติ ปัญหาเหล่านี้มีผลเสียทำให้การทำการบริหารจัดการอุทยานแห่งชาติไม่มีประสิทธิภาพ และทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างหน่วยงานรัฐด้วยกันเองหรือกับประชาชน อีกทั้งไม่สามารถคุ้มครองและดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติให้คงอยู่ในสภาพเดิม

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยด้านการบริหารจัดการพื้นที่ซึ่งเป็นชายแดนติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้านจำเป็นต้องศึกษาบริบทความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและความร่วมมือในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะการกำหนดนโยบาย

ด้านความมั่นคงเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงในทุกพื้นที่ในประเทศไทย ไม่ควรเจาะจงเฉพาะพื้นที่ในจังหวัดอุบลราชธานีเท่านั้น

2. การวิจัยถึงกลไกการปฏิบัติการตามแนวชายแดนจุดผ่อนปรนระหว่างประเทศเพื่อนบ้านของทุกประเทศทั้งที่เป็นจุดผ่านแดนถาวร จุดผ่านแดนชั่วคราวจุดผ่อนปรนเพื่อการค้า ช่องทางตามกฎหมายและช่องทางธรรมชาติ โดยจะต้องคำนึงถึงกฎหมาย ระเบียบ ประกาศที่เกี่ยวข้องเพื่อความชัดเจนและจะต้องปรับปรุงและปฏิรูปกฎหมายแต่ละฉบับที่ล้าหลังให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในยุคโลกาภิวัตน์

3. การวิจัยเจาะลึกถึงทัศนคติ ค่านิยม เชื้อชาติและชาติพันธุ์ แรงงานข้ามรัฐ การลักลอบนำเข้าสิ่งผิดกฎหมาย อาชญากรรมข้ามรัฐ กลุ่มอิทธิพลในพื้นที่ชายแดน บ่อนการพนัน ซึ่งส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตประชาชนตามแนวชายแดนจุดผ่อนปรนเพื่อจัดระเบียบพื้นที่และสร้างภูมิคุ้มกันให้ประชาชนมีความมั่นคงความเป็นเอกภาพและประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ควรที่เมืองคู่แฝดของทั้งสองประเทศระหว่างราชอาณาจักรไทยกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว จะต้องดำเนินการทำความร่วมมือ และทำข้อตกลงเกี่ยวกับนโยบายการบริหารจัดการพื้นที่จุดผ่อนปรนที่เป็นพื้นที่ชายแดนเพื่อให้ภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาชนในท้องถิ่นสามารถพัฒนาการค้าชายแดนที่เอื้อประโยชน์กับการค้าเสรีที่เปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถนำสินค้าข้ามเข้าออกจุดผ่านแดนถาวร จุดผ่านแดนชั่วคราว จุดผ่อนปรนเพื่อการค้า ช่องทางตามกฎหมาย และช่องทางธรรมชาติ โดยเฉพาะด่านประเพณี ด่านผ่อนปรน และด่านพรมแดนสากล ได้อย่างสะดวกและถูกต้องตามกฎหมาย

2. ควรมีการเชื่อมโยงบทบาทและอำนาจหน้าที่ในการปฏิบัติร่วมกันของเจ้าหน้าที่ภาครัฐของทั้งสองประเทศในการควบคุมทางทะเบียนราษฎร และจำนวนการเข้าออกด้วยระบบคอมพิวเตอร์เพื่อป้องกันปัญหาด้านความมั่นคงและกระทำผิดกฎหมายด้วยลักษณะต่าง ๆ

3. ภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาชนของเมืองคู่แฝดที่มีชายแดนติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งเป็นพื้นที่จุดผ่อนปรนจะต้องช่วยกันเฝ้าระวังในเงื่อนไขการใช้พื้นที่เพื่อรักษาผลประโยชน์ร่วมกันระหว่างประเทศอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

เอกสารอ้างอิง

- ฉัตรชัย ประพันธ์วัฒนะ. (2561, ธันวาคม 10). บริบทความเป็นมาของพื้นที่และวิถีชีวิตของประชาชนตามแนวชายแดน. นายด่านศุลกากรเขมราฐ อำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี. สัมภาษณ์.
- ธวัชชัย ค่ายอด. (2558). ศึกษาวิจัยเรื่องจุดผ่อนปรนการค้าชายแดนกับการเตรียมความพร้อมเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน (AEC) : กรณีศึกษาจุดผ่อนปรนการค้าชายแดน อำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

- นวรรตน์ นิธิชัยอนันต์. “การค้าชายแดนบริเวณจุดผ่อนปรนทางการค้าช่องกร่างระหว่างจังหวัดสุรินทร์ ประเทศไทยและจังหวัดอุดรธานี ประเทศไทย” *วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์*. 8(2) (กรกฎาคม-ธันวาคม 2556) : 103.
- ปัญญา เศวตธรรม. (2561, ธันวาคม 12). บทบาทและหน้าที่ของภาครัฐ เอกชนและภาคประชาชนในการจัดระเบียบและกฎหมายในการป้องกันเขตพื้นที่ชายแดน. นายอำเภอ อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี. *สัมภาษณ์*.
- พงษ์พิทักษ์ ระถวนิชย์, ร.ต.อ. (2561, ธันวาคม 22). บทบาทและหน้าที่ของภาครัฐ เอกชนและภาคประชาชนในการจัดระเบียบและกฎหมายในการป้องกันเขตพื้นที่ชายแดน. รองสว. ตม.จว. อุบลราชธานี. *สัมภาษณ์*.
- พงษ์ศิริ จิตบาน. “ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับระบบการบริหารจัดการอุทยานแห่งชาติในประเทศไทย,” *วารสารการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*. 7(1) (มกราคม-เมษายน 2559) : 134.
- มธุรดา สมัยกุล. “แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจการค้าชายแดน : กรณีศึกษาตลาดมิตรภาพชายแดนไทย-กัมพูชา” *วารสารวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์*. 25(1) (มกราคม-เมษายน 2557) : 22.
- รุ่งศักดิ์ ทองศรี, พ.ต.ท. (2561, ธันวาคม 25). การกำหนดมาตรการในการแก้ไขปัญหาและเงื่อนไขพื้นที่ชายแดนร่วมกัน. รอง ผกก.สส.สภ. โพธิ์ไทร อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี. *สัมภาษณ์*.
- ศุภชัย วรรณเลิศสกุล. “ข้อพิจารณาด้านกฎหมายในการจัดพื้นที่ตลาดการค้าชายแดนช่องตาอุขององค์การบริหารส่วนตำบลโพนงาม อำเภอบุญทริก จังหวัดอุบลราชธานี,” *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี*. 6, 1 (มกราคม-มิถุนายน 2558) : 119.
- อภิรักษ์ ศรีศิริ และคณะ. (2553). ปัญหาการปฏิบัติงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการนำเข้าและส่งออกสินค้าชายแดนไทย-ลาว : ศึกษากรณีสินค้าต้องจำกัดกับสินค้าที่ไม่ได้ควบคุม. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- อมรพงศ์ ชาเสน. (2561, ธันวาคม 26). วิธีการและเงื่อนไขในการใช้พื้นที่เพื่อรักษาผลประโยชน์ร่วมกันระหว่างประเทศ ปลัดอำเภอ อำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี. *สัมภาษณ์*.

Transted Thai References

- Aphinan Srisiri and others. (2553). *The problem in operations of The Thailand – Laos Borderline Import-Export Department : Case Study on the case of limited goods comparing to uncontrolled goods*. Bangkok : The Thailand Research Fund.
- Chatchai Praphanwattana. (2018, December 10). *A background and a people's way of life along the border*. Customs officers of Khemmarat District, Ubon Ratchathani Province. *Interviews*.

- Panya Sawettham. (2018, December 12). *A roles and responsibilities of government, private and civil sectors in organizing and legislating for preventing a border area.* District Chief Officers of Pho Sai District, Ubon Ratchathani Province. *Interviews.*
- Pongpitak Rathawanit. (2018, December 22). *A roles and responsibilities of government, private and civil sectors in organizing and legislating for preventing a border area.* Police Captain (Pol.Capt.) Sub-Inspectors of Khemmarat Immigration, Khemmarat District, Ubon Ratchathani Province. *Interviews.*
- Rungsak Thongsri. (2018, December 25). *A determining measures to solve problems and border conditions.* Police Lieutenant Colonel (Pol.Lt.Col.) Deputy Superintendent of Pho Sai District, Ubon Ratchathani Province. *Interviews.*
- Amonphong Sasen. (2018, December 26). *A process and area requirement on international mutual interest.* Assistant District Officers of Khemmarat District, Ubon Ratchathani Province. *Interviews.*
- Maturada Samaikul. (2557). Border trade and economic development : case study of Friendship Border Market Thai-Cambodia, Sakaeo Province. *Journal of Academic Services Prince of Songkla University.* 25,1 (January-April) : 22.
- Nawarat Nithichaianan. Border Trading at the temporary permitted point Chong-Krang between Surin Thailand and Udommeechai Combodia. *Journal of Research and Development Buriram Rajabhat University.* 8,2 (July-December 2013) : 103.
- Pongsiri Chitban. (2559). Legal Problems Concerning National Park's Administration management system in Thailand. *Journal of Politics and Government Mahasarakrm university.* 7,1 (January-April) : 134.
- Supachai Wannalertsukul. (2558). Legal Issue in the management of Chong Ta Au Border Market by Phon Ngam Sub-district Administrative Organization, Buntharik District, Ubon Ratchathani Province. *Journal of Humanities and Social Sciences Ubon Ratchathani University.* 6,1 (January-June) : 119.
- Thawatchai Khamyord. (2561). *Temporarily permitted Area Border Trade with the preparation for the ASEAN Community : Case Study of Temporarily permitted Area Border Trade, Khemmarat district, Ubon Ratchathani province.* Master of Public Administration Thesis of Institute of Administration Deveploment. Graduate School Khon Kaen University. Khon Kaen : Khon Kaen University.